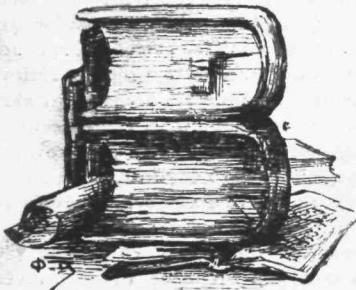

Μικρός βοσκός ἐν Ἠπιείρῳ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἡ παγκόσμιος παραγωγή τῶν βιβλίων

ΕΒΑΙΩΣ ἀκριβῆς στατιστικὴ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Τυπογραφίας, δημοσιευθέντων βιβλίων εἰς ὅλα τὰ κράτη τοῦ κόσμου δὲν ὑπάρχει φαίνεται ὅμως ὅτι δὲν ὑπερβαίνουν συμφάνως πρὸς τὸ ἐκδοθὲν δελτίον τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Διεθνούς βιβλιογραφίας τὸν ἀριθμὸν τῶν 11.833.810 συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν πρώτων βιβλίων τῶν ἐκτυπωθέντων κατὰ τὸ 1436-1500. Τὰ πρῶτα τυπωθέντα βιβλία κατὰ τὴν γνώμην τῶν Γερμανῶν σοφῶν ὑπερέβαινον τὰς εἴκοσι χιλιάδας. Ἄλλ' ὁ ἀριθμὸς οὗτος φαίνεται ὅτι εἶναι λίαν ὑπερβολικὸς. Ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶνε ἐξηκριβωμένον, ὅτι 6,636 ἐξ αὐτῶν ἐτυπώθησαν εἰς Ἰταλίαν, 2.049 εἰς τὴν Ὁλλανδίαν καὶ 1,125 εἰς τὴν Γαλλίαν. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος ἡ τόπωσις ἀνῆλθεν ταχέστατα εἰς ὕψος 10,607,000 ἐτυπώθησαν συγγράμματα. Ἀπὸ τοῦ 1898—1900, ἴτοι εἰς μίαν διετίαν ἐτυπώθησαν 154,000 βιβλία. Ἡ τυπογραφικὴ παραγωγὴ βιβλίων ἔλαβεν ἐξελίξιν σημαντικὴν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ἐννάτου αἰῶνος. Ἀπὸ τοῦ 1900 δὲ μέχρι τοῦ 1908 ἐξῆλθον ἐκ τῶν παγκοσμίων τυπογραφείων 8.714.000 βιβλία. Ἡ μέση παραγωγὴ βιβλίων, ἡ ὅποια δὲν ἴστω παρὰ 1250 ἀπὸ τοῦ 1500 μέχρι τοῦ 1536, ὑπερέβη τὰς 10000 βιβλία κατ' ἔτος μόνον τῷ 1700. Τέλος κατὰ τὸ 1886 διὰ πρώτην φοράν ὑπερέβη αὕτη τὰς ἑκατὸν χιλιάδας. Ἡ ἀναλογία δὲ ἀπὸ 1900-1908 εἶνε 1.084.375 κατ' ἔτος. Σήμερον ἡ παραγωγὴ τῶν βιβλίων εἶνε 140 φορές μεγαλειτέρα τῆς παραγωγῆς τῶν χρόνων τοῦ Γουτεμβέργιου.

Οἱ φίλοι καὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ βιβλίου

Ποῖος ἵμμορεὶ νὰ φαντασθῇ τὸ μυῖαδες ποσὸν τὰν ἐπὶ γῆς ὑπαρχόντων βιβλίων; Καὶ ὅμως τὸ εἶδεν Ἀμερικανὸς βιβλιογράφος, ὅστις βασιζόμενος εἰς τοὺς ἀσφαλεστέρους ὑπολογισμοὺς μᾶς βεβαίῳ ὅτι ἐπὶ γῆς ὑπάρχουν 3,200,000,000 τόμοι. Ἡ ἀπαριθμησις των, ἡ ἀνάλυσις; ἡ προτίμησις, ἡ ἀπέχθεια τὴν ὅποιαν προκαλοῦν, ὅλα τέλος τὰ σχετιζόμενα μὲ τὸ βιβλίον ἀποτελοῦν τὸ ἔργον τοῦ Ἀμερικανοῦ, τὸ μέγα ἔργον διὰ τὸ ὅποσον κατινάλωσεν εἴκοσιν ἔτη τῆς ζωῆς του περισυλλέγων πᾶσαν πληροφορίαν περὶ τῆς σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ βιβλίον διὰ τοὺς ἀγαπώντας ἢ τοὺς μισούντας αὐτό.

Μεταξὺ τῶν πληροφοριῶν τούτων ὑπάρχουσι καὶ πολλαὶ ἀρκετὰ περίεργοι.

Οὕτω, ὁ διάσημος Ἀγγλὸς μυθιστοριογράφος Ἐδουάρδος Μπάλουερ Λάιτον προέτεινε τὴν θεραπείαν πασῶν τῶν ἀσθενειῶν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, ἀπὸ τῆς μεγαλειτέρας θλίψεως μέχρι καὶ τῶν ρευματισμῶν καὶ σοδαρῶς εἶχε κάμει ἓνα κατάλογον ἀναγνώσεως βιβλίων, τὸ ὅποσον ἐπέγραψε «Θεραπευτικὴ βιβλιογραφία».

Ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου φυσικοῦ, ὁ ἱστορικὸς καὶ γεωγράφος Ἰωάννης Ἰάκωβος Ἀμπέρ, διήρχετο τὴν Ἀμερικὴν, ἠρέκεσθη νὰ ἀναγνώσῃ μίαν Κινεζικὴν γραμματικὴν διὰ νὰ θεραπευθῇ ἐντελῶς ἀπὸ τὰς φοβεράς ὁδονταλγίας καὶ ἀπὸ τὴν ἐναρξιν τῆς μανίας καταδιώξεως.

Κατὰ τὸ θέρος μὲ τὴν καυστικωτέραν θερμύτητα ἢ ἀνάγνωσις τῆς «Διαβάσεως τοῦ Βερεζίνα» ἔφερε τὸ παράδοξον ἀποτέλεσμα τοῦ ρίγους καὶ τοῦ ψύχους εἰς τὸν διάσημον κριτικὸν Φιλάρετον Σάολ.

Εἶνε ἀληθὲς ἐπίσης ὅτι τὸ πρὸς τὰ βιβλία πάθος δὲν ἔχει πολλάκις ὄρια.

Ἀδελφὴν ἀκόμη τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου του ὁ μέγας ἑλληνοστῆς Γουλιέλμος Μπουδὲ κατῴρθε νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸν γάμον καὶ νὰ κλεισθῇ εἰς τὴν βιβλιοθήκην του, ὅπως ἀποτελειώσῃ ἓν βιβλίον, τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ὁποίου εἶχον διακόψει οἱ ἐλθόντες ὅπως τὸν ὁδηγῇ σὺν εἰς τὸν ναόν.

“Αλλος έλληνιστής και φιλόσοφος τοῦ ΙΣΤ’ αἰῶνος ὁ Ἀδριανὸς Τουρνέμπ ἐσύρθη διὰ τῆς βίας ἀπὸ τὴν βιβλιοθήκην του, ὅπου ἐπὶ δύο μῆνας παρέμεινε. Εἶχε λησμονήσει ὅτι ἐνυμφετο κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας.

Ὁ σοφὸς Ἀββάς Γκουζέ, ἀναγκασθεὶς νὰ πωλήσῃ τὴν βιβλιοθήκην του, ὅπως βοήθησιν ἑκατὸν ἐνορίτας του, καταστραφέντας ὑπὸ μεγάλης πυρκαϊᾶς, ἔγινε φθισικὸς καὶ ἀπέθανε.

Κατὰ τὰς παραχρᾶς τῆς Σφενδόνης ἐν Παρισίοις τὸν ΙΖ’ αἰῶνα ὁ ἱατρὸς Ἰάκωβος Γκουνέλ βλέπων τὴν βιβλιοθήκην του πυρπολουμένην ὑπὸ ἐμπριστῶν, ἐρρίφθη εἰς τὰς φλόγας καὶ εἶρε μαρτυρικὸν θάνατον μέσῳ τῶν καίμενων βιβλίων του.

Πρὸ τριάκοντα ἐτῶν ὁ μαρκήσιος Σαλάβρ φοβερὸς βιβλιογράφος ἀπέθανεν ἐκ μαρasmus διότι δὲν ἴδυνίθη νὰ προμηθευθῇ ἐν βιβλίον τὸ ὅποιον... δὲν ὑπῆρχεν.

Ἄλλ’ αὐτοὶ ὅλοι ἀγαποῦν τὰ βιβλία. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι φοβεροὶ διώκται τοῦ βιβλίου. Εἶνε δὲ οὗτος ὁ Ναβονάσσαρ βασιλεὺς τῆς Βαβυλώνης, ὁ ὁποῖος κατέστρεψε τὰς ἱστορίας τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων, ὁ Χαλφης ὁ καταστρέψας τὴν βιβλιοθήκην τῆς Ἀλεξανδρείας, ὁ καρδινάλιος Ζυμενές, Ἰσπανὸς ὑποργὸς καὶ Μέγας Ἱεροξεταστής, ὁ Κρόμβελ, ὅστις ἔκασε τὴν βιβλιοθήκην τῆς Ὁξφόρδης, ὁ Πάπας Γρηγόριος ὁ Μέγας καὶ τόσοι ἄλλοι.

Μεταξὺ τῶν μάλλον ἀμελείκτων καταστροφῶν τῶν βιβλίων καταλέγονται οἱ παντοπῶλαι, οἱ ὀπωροπῶλαι, οἱ μικρέμποροι, οἱ ὑποδηματοποιοὶ καὶ τόσοι ἄλλοι ἐπαγγελματίαι. Βίσις ὅμως φθορεῖς τοῦ βιβλίου εἶνε καὶ αἱ γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι μὲ ἐλαφροτάτην συνείδησιν καταστρέφουν τὰ βιβλία διὰ νὰ τὰ χρησιμοποιήσουν κατὰ τὸν τρόπον ἥκιστα κολακευτικὸν διὰ τὸ βιβλίον.

Ἐκθεαὶς βιβλίων

Εἰς τὴν Λειψίαν, τὴν ἀρχαίαν καὶ ἐνδοξὸν αὐτὴν πόλιν τῶν γραμμάτων, τῆς τέχνης καὶ τῶν ἐπιστημῶν, ἤνοιξε «Διεθνὴς ἐκθεαὶς βιβλιοτεχνίας καὶ Γραφικῆς» περιλαμβάνουσα πᾶν ὅ, τι ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν ὅλοι οἱ μὲ τὸ βιβλίον σχετιζόμενοι βιοτεχνικοὶ κλάδοι διὰ μέσου ὧν τῶν αἰῶνων καὶ ὧν τῶν ἐθνῶν. Ἡ ἰδέα τῆς ἐκθέσεως εἶνε ἐξόχως ἐπιτυχής. Ἐπιτυχεστέρᾳ ἀκόμη εἶνε ἡ ἐκλογὴ τῆς Λειψίας ὡς ἑδρας τῆς ἐκθέσεως. Διότι οὐδεμία ἄλλη πόλις ἐν τῇ οἰκουμένη ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ τόσας προόδους ἐν τῇ βιομηχανίᾳ τοῦ βιβλίου καὶ τῆς γραφικῆς, ὅσας ἡ περικαλλὴς μεγαλόπολις τῆς Σαξωνίας. Ἡ Λειψία εἶνε σήμερον διὰ τὸ βιβλίο ἐμπόριον, ὅ, τι οἱ Παρίσιοι διὰ τὸ σανάλλαγμα, ἡ Αἴγυπτος διὰ τὸν βάμβακα, ἡ Νέα Ὑόρκη διὰ τὸν σίδηρον, τὸ Λονδίνον διὰ τὴν ναυτιλίαν καὶ ἡ Πετρούπολις διὰ τὰ γυναικῆ. Δηλαδὴ ἡ μεγαλειτέρα ἀγορὰ τοῦ κόσμου διὰ τὰ βιβλία, μὲ τὸ εἰδικὸν βιβλιοπορικὸν χρηματιστήριόν της, τὰ μεγάλα ἐργοστάσια τυπογραφίας καὶ γραφικῆς, ἐμπορικὸς οἶκος διαθέτοντας κεφάλαια ἑκατομμυρίων, οἱ οἱ τοῦ Μπρούκχαουζ, Τάππνερ, Μάγερ κλπ. Ἀπὸ τὴν Λειψίαν διοχετεύεται εἰς ὅλην τὴν Γερμανίαν ἐν μέρει δὲ καὶ εἰς τὸν κόσμον ὧν τὸ πνεῦμα ὧν τῶν ἐποχῶν ὑπὸ μορφὴν βιβλίου. Μὲ ἐκτόπισιν ἀπαράμιλλον, χάριτην ἀρίστης ποιότητος καὶ ἐπιμέλειαν προκαλοῦσαν τὸν θαυμάσιον. Τὸ χειρότερον βιβλίον τὸ ὅποιον ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν Λειψίαν εἶνε τὰ σπινθηροειδῆ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων τὰ ὅποια κυκλοφοροῦν καὶ ἐν Ἑλλάδι. Ὅλοι δὲ γνωρίζομεν τί εἶνε αὐτὰ τὰ σπινθηροειδῆ. Χαίρεται νὰ τὰ κράτῃ κανεὶς εἰς τὰ χεῖρα του. Ὅτε ἕνα λάθος δὲ μέσα!

Τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκθέσεως ἔγιναν πρὸ τινος παρουσίας τοῦ Βασιλέως τῆς Σαξωνίας Αὔγουστου. Μετὰ τὴν ἐκπρόθεσιν διαφόρων πανηγυρικῶν λόγων, ὁ Βασιλεὺς Αὔγουστος ἤνοιξεν ἐπίσημος τὴν ἐκθεσιν, οὕτω δὲ

παρεδόθη εἰς τὸ παγκόσμιον κοινὸν μία ἀπὸ τὰς μάλλον ἐνδιαφερόσας ἐκθέσεις.

Ἡ Ἐκθεαὶς ἀποτελεῖ μίαν μικρὰν πόλιν· τόση εἶνε ἡ ἔκτασις καὶ ἡ διαρρέθμισις της. Ἡ πόλις ὅμως αὐτὴ ἔχει μίαν εὐχάριστον ἰδιωρρυθμίαν. Εἶνε κηπούπολις χωρμένη μέσα εἰς δένδρα καὶ ἄνθη. Μία ἀπέραντος ἀνοιξὶς τὴν περιβάλλει. Τὰ περίτετρα, τριγυρισμένο ἀπὸ δένδρα καὶ κήπους εἶνε μικρὰ ἀνάκτορα μὲ ἰδικὸν τῶν ρυθμῶν, ἰδικὴν τῶν ἀρχιτεκτονικῶν, ἰδικὴν τῶν ἀραιότητων. Περὶ αὐτὰ ἐκτείνεται ἡ λαμπρότης καὶ ἡ μαγεία πολυχρῶμων συνθέσεων ἀνθέων. Παντοῦ δὲ ἡ σφριγηλὴ καὶ πλουσία βίᾳσις τῶν δένδρων καὶ τῆς πρασινάδας. Εἰς τὸ κέντρον ἀνεγείρεται ἡ «Στοὰ τοῦ πολιτισμοῦ», ναὸς ἐντὸς τοῦ ὁποῦ καταφαίνεται ἐξοχος ἡ ἐργασία τοῦ ἱστορικοῦ Λάμπρεχτ. Ἀπὸ τῆς κιονοπέδικτου πύλης τῆς στοᾶς αὐτῆς, ἀρχίζει ἡ περικαλλὴς «Λεωφόρος τῶν Ἑθνῶν», ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν μεγαλειτέραν ἀρτηρίαν τῆς ἐκθέσεως. Ἐπὶ τῆς λεωφόρου αὐτῆς ἀνεγείρεται κατάλευκον τὸ Γαλλικὸν περίτερον εἰς χαρίεντα ρυθμῶν Λουδοβίκου ΙΔ’, ὡς καὶ τὸ Ἰταλικὸν εἰς ρυθμῶν Ἰταλικῆς Ἀναγεννήσεως.

Ἐκεῖ καὶ τὸ Ἀγγλικὸν, ἀπείριστον καὶ σοβαρὸν, ἐκεῖ δὲ καὶ τὸ Ρωσσικόν, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μικρογραφίαν τοῦ ἐν Μόσχᾳ «Κρεμλίνο». Τὸ Αὐστριακὸν περίτερον κομψότατον καὶ ἐκτεταμένον. Ἐνα ὀγκῶδες καὶ μέγα περίτερον περιλαμβάνει τμήματα ὧν τῶν ἄλλων Ἑθνῶν, ἀπὸ τῆς Νορβηγίας μέχρι τῆς Ἀργεντινῆς.

Περίξ τῆς «Λεωφόρου τῶν Ἑθνῶν» ἔχουν ἀνεγερθῇ ὅλα τὰ λοιπὰ τμήματα, μεγάλα καὶ μικρά. Ὁλόκληρα ἐργοστάσια χάριτος, τυπογραφικῶν στοιχείων, γραφικῆς, χρωμολιθογραφίας, τυπογραφείων κλπ., ἀπὸ τῶν μεμβρανῶν τοῦ Πλάτωνος μέχρι τοῦ τελευταίου ἐκδοτικὸυ θαύματος τῶν ἡμερῶν μας. Τὸ παγκόσμιον φήμης χαρτοποιεῖον Χάινσμπαούγκερ (ἰδρυθὲν πρὸ 200 ἐτῶν!) ἔχει μεταφέρει εἰς ἐν ἀπὸ τὰ τμήματα αὐτὰ ἐν κολλοσίοις μηχανήμα μήκους 70 μέτρων καὶ πλάτους 16. Τὸ μηχανήμα τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν τελευταίαν λέξιν τῆς μηχανικῆς καὶ κάμνε, ὅ, τι θὰ ἔκαμνον μοχθοῦντες καὶ ἀγωνιζόμενοι 500 ἐργάται.

Τὰ διάφορα τμήματα τῆς ἐκθέσεως συμποσοῦνται εἰς 84 ἐν ὅλῳ, ἐν μάλλον ἐνδιαφέρον τοῦ ἄλλου.

Ἰδιαίτερον προσοχὴν προσελκύει τὸ τμήμα «Ὁ σπουδαστής». Ὁ τίτλος τοῦ τμήματος αὐτοῦ δεκνύει ποῖον καὶ τὸ περιεχόμενον του. Τὸ μεγαλειτερον τμήμα, ὁλόκληρος Ἀθηναϊκὴ συνοκία, εἶνε τὸ τμήμα τῶν διασκευάσεων. Αἰθουαὶ χορῶν, καμπάρ, μαγικά ἀνάκτορα, θεατρίδια, — πρὸ παντὸς δὲ ζυθοπωλεῖα.

Ἡ «Διεθνὴς Ἐκθεαὶς βιβλιοτεχνίας καὶ Γραφικῆς» δεκνύουσα τὴν ἐξέλιξιν τοῦ βιβλίου καὶ τῆς τέχνης ἀπὸ τῶν προϊστορικῶν χρόνων μέχρι σήμερον, εἶνε διδασκαλικὴ συγκεντρώουσα ἑκατοντάδας χιλιάδων ἐπισκεπτῶν. Θὰ διαρκέσῃ μέχρι τέλους Ὀκτωβρίου.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἐκθεσιν τὴν Βιβλιοθήκην του ἣτις δὲν εἶνε τόσῳ πλουσία, ὅσον εἶνε ἀρχαία. Περιλαμβάνει 6,000 τῶν, ὧν πλεῖστοι ἡγοράσθησαν παρὰ τοῦ ἰδίου. Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Αὐτοκράτορος διαίρεται ὡς ἑξῆς, κατὰ τὰς ὑποδείξεις του: 1ον) Εἰς Ἑγκυκλοπαιδείας καὶ λεξικά. 2ον) Εἰς Νομικά συγγράμματα. 3ον) Εἰς Δημοσιονομικά καὶ εἰς ἔργα πολιτικῶν ἐπιστημῶν. 4ον) Εἰς πολιτικά ἀποικιακά. 5ον) Εἰς Ἀρχαιολογικά καὶ Μυθολογικά. 6ον) Εἰς βιογραφίας, ὑπομνήματα, ἀναμνήσεις καὶ ἀλληλογραφίας προσωπικάς. 7ον) Εἰς συγγράμματα στρατιωτικῆς τέχνης. 8ον) Εἰς Γεωγραφικά καὶ Ἐθνογραφικά. 9ον) Εἰς ἔργα εἰς γεωγραφικῆς φιλολογίας. 10) Εἰς φωτογραφικὰ συλλογὰς.

Ἐπὶ ἐκάστου τόμου καλλιτεχνικώτατα σημειοῦται «Ἐν τῶν βιβλίων Γουλιέλμου τοῦ Β’ Αὐτοκράτορος Βασιλέως».

(Ἐπείγει τὸ τέλος)